

Yhteistyöllä vastuullista liiketoimintaa kehittämässä

3.4.2025

Seinäjoen ammattikorkeakoulun toteuttamassa RIIHI – Resurssiviisaat verkostot Etelä-Pohjanmaalla -hankkeessa järjestettiin kaksi tilaisuutta, joissa keskityttiin miettimään yhdessä yritysten kanssa, miten vastata muuttuvaan sääntelyyn ja erilaisiin kilpailukykyyn vaikuttaviin muutoksiin esimerkiksi asiakastarpeissa. Tilaisuuksissa mietittiin, että miten liiketoimintaa voi kehittää huomioiden kestävyysperiaatteita ja varmistaa näin alueen toimijoiden tulevaisuuskestävä kilpailukyky.

Ensimmäisen tilaisuuden tavoitteena oli tunnistaa mahdollisuuksia kiertotalousliiketoiminnan kehittämiseksi yksittäisen toimialan keskeisessä verkostossa. Toisessa tilaisuudessa sen sijaan tavoiteltiin alueellisesta yhteistyöstä ponnistavien kestävien ja kiertotalouden mukaisten liiketoimintamahdollisuuksen tunnistamista toimialarajojen yli. Vaikka tilaisuuksien kohderyhmät poikkesivat toisistaan, molemmissa päällimmäiseksi mahdollisuusajuriksi nousi yhteistyön kehittäminen.

Yhteistyö oli itse asiassa avainsana jo tilaisuuksien järjestämisessäkin. Tilaisuuksien keskustelujen johdantojen aiheista, eli tämän hetken kestävän liiketoiminnan kehittämisen ”kuumista perunoista” keskusteltiin hyvissä ajoin ennen tilaisuuksien järjestämistä sekä alueen yritysten että yrityskehittäjien kanssa. Keskustelujen perusteella eräs paikallinen isompi yritys koki aiheen niin tärkeäksi, että antoi tilaisuuden käyttöön tilat ja mahdollisti tilaisuuden jälkeen halukkaille mielenkiintoisen kierroksen tuotantotiloissaan. Paikan päällä tilaisuuksissa oli yritysedustajien ja Riihi-hankkeen asiantuntijoiden lisäksi alueellisia yrityskehittäjiä sekä SEAMKin maakuntakorkeakoulun edustus. Lisäksi Teams mahdollisti ajankohtaisen tiedon päivityksen myös ympäristöministeriöstä. Keskusteluosuuden vetäminen oli konsulttiyritys MDI:n vastuulla. Otettiinpa mukaan myös SEAMKista tekoälyasiantuntija, jonka matalan kynnyksen esimerkit tekoälyn hyödyntämisestä myöskin kiertotalousratkaisujen kehittämisessä avasi monia silmiä.

Matkalla toimialan yhteisen vastuullisuustyön mallin kehittämiseen

Ensimmäisen, Kauhavalla järjestetyn tilaisuuden kohderyhmäksi valikoitui konepaja-ala, joka oli hankkeessa aikaisemmin tehtyjen haastattelujen perusteella tunnistettu Etelä-Pohjanmaalla vahvaksi, ja alueen kiertotaloussiirtymän kannalta yhdeksi kriittiseksi toimialaksi. Tilaisuuteen kokoontui yhteensä noin 35 yritysten edustajaa miettimään, miten toimialan sisällä yritykset voivat yhteistyössä edistää kiertotalousliiketoimintaa ja liiketoiminnan kestävyyttä. Yritykset havahtuivat siihen, että keskenään kilpailevatkin yritykset toimivat myös samoissa toimitusketjuissa ja koko toimitusketjun kilpailukyvyn säilyttäminen on ensisijaisen tärkeää toiminnan jatkumiselle. Alueen konepajayritykset toimivat samoissa toimitusketjuissa, ja mikäli yksi ketjun pala ei pysty vastaamaan asetettuihin kestävyysvaatimuksiin, tämä asettaa kyseisen yrityksen lisäksi haasteita koko toimitusketjulle. Yritykset näkivät ensimmäisenä ja tärkeimpänä haasteena kestävyysvaatimuksin vastaamisessa resurssipulan, joka liittyi sekä työntekijöiden aikaan ja osaamiseen että yritysten talouteen. Haasteena koettiin myös erilaisten laskenta- ja raportointitapojen hajanaisuus.

Yritykset olivat samaa mieltä siitä, että uuden kiertotalousliiketoiminnan, eli niin sanotusti vapaaehtoisen kehittämisen lähtökohta on, että yritys pystyy ensin vastaamaan sekä viranomaisten, että muiden sidosryhmien suoriin ja epäsuoriin raportointivaatimuksiin. Osa yrityksistä oli kestävyysraportointityössään jo pidemmällä, kun osa yrityksistä oli vasta aloittamassa omaa vastuullisuustyötään. Keskustelujen lopputulemana syntyi yhteinen visio yhteistyöstä, jolla vauhditetaan alueella toimialan yritysten kestävän liiketoiminnan kehittämistyötä. Tilaisuudessa tunnistettiin veturiyritys, joka pyrkii jatkossa koordinoimaan toimialan yritysten jatkuvaa yhteistyötä alueella. Yhteistyön tavoitteena on luoda yrityksille sopivat yhteiset raportointi- ja laskentamalleja sekä datapankkia. Lisäksi mahdollisuutena nousi yhteisen resurssin hankkiminen hiilijalanjälkityöhön. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi yhteisen konsultin palkkaamista, mikä säästää kaikkien yritysten resursseja ja helpottaa yhtenäisten suuntavivojen löytämistä toteutuksen sujuvoittamiseksi kaikille osapuolille.

Toimialarajat ylittävällä yhteistyöllä ratkaisuja yhteisiin haasteisiin

Kurikkaan kokoontui 13 yritysedustajaa yli toimialarajojen keskustelemaan, miten yritykset yhdessä voisivat edistää oman ja koko alueen yritysten kestävyyttä samalla varmistaen yritysten kilpailukyvyn. Yritykset näkivät, että EU:n uusi pakkaus- ja pakkausjäteasetus (PPWR) haastaa kaikkia yrityksiä, alasta riippumatta. PPWR:n tavoitteena on kasvattaa pakkausten uudelleenkäyttöä ja kierrätettävyyttä sekä vähentää muovien käyttöä, minkä vuoksi useat perinteisesti pakkauksissa käytetyt materiaalit tai ratkaisut on jatkossa korvattava uusilla. Tässä nähtiin tärkeänä poikkialainen yritysten ja toimialaliittojen välinen yhteistyö, jossa keskeisenä toimijana ovat pakkausalan yritykset ja toimijat. Ajatuksena syntyi pakkausten kehittämisen malli, jossa eri alojen yritykset ja toimialat (esim. puuteollisuus, puutuoteteollisuus, huonekaluteollisuus, tekstiiliteollisuus,

logistiikka-alan toimijat) tunnistaisivat oman toimintansa näkökulmasta oleelliset vaatimukset tulevaisuuden kestäville pakkauksille. Tämän jälkeen pakkausalan toimijoilla on koottuna vaatimukset, joihin heidän kehittämistyönsä on pystyttävä ratkaisemaan. Tätä kehittämistyötä voidaan edelleen jatkaa toimialarajat ylittävällä yhteistyöllä.

Toimialarajat ylittävällä yhteistyöllä on mahdollista tunnistaa eri toimialoilta monistettavia ratkaisuja sekä sivuvirtoja, joista voidaan kehittää esimerkiksi uusia, uusiutuvia pakkausmateriaaleja. Keskusteluissa korostuivat toimialaliittojen rooli yhteistyön aktivaattorina ja toimialarajat ylittävän osaamisen jakajana. Samalla syntyi tarve sivuvirtatiedolle, jota voidaan kehittää samalla konseptilla.

Molempien tilaisuuksien osallistujat olivat tyytyväisiä ja palautteet olivat erittäin positiivisia. Tilaisuudet toimivat myös muistutuksena, että tänä etäilyn aikanakin on tärkeää kerääntyä yhteisten pöytien ääreen miettimään yhdessä ratkaisuja kaikkia toimijoita koskeviin haasteisiin. Tilaisuuksissa jaettiin yritysten arvokkaita kokemuksia heidän omasta vastuullisuustyöstään ja siihen liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista. Vertaisoppimisen tuoma hyöty oli selkeästi aistittavissa. Yritykset, jotka olivat vasta ottamassa ensimmäisiä, ehkä hieman haparoiviakin, ensiaskeleitaan vastuullisuustyössään saivat arvokasta tukea muilta toimijoilta.

Tilaisuudet ja tämä artikkeli on toteutettu osana RIIHI -Resurssiviisaat verkostot Etelä-Pohjanmaalla -hanketta, joka on Euroopan unionin osarahoittama ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun toteuttama.

Krista Mäki, Heikki Punkarija Heli Hietala

Kirjoittajat toimijat asiantuntijoina ja projektipäällikköinä SEAMKissa.